

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2018.gada 25.aprīlī Nr.1-12/3

**Engures novada domes pensionāta „Rauda”
direktorei D.Randohai**
info@raudaspansionats.lv

Engures novada domei
dome@enguresnovads.lv

Zināšanai:
**Latvijas Republikas
Labklājības ministrijai**
lm@lm.gov.lv

Ziņojums par cilvēktiesību nodrošināšanu Engures novada domes pensionātā „Rauda”

Par vienu no prioritātēm tiesībsarga darbībā 2018.gadā tika izvirzīta ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās dzīvojošu klientu tiesību nodrošināšana.

Pamatojoties uz augstāk minēto, Tiesībsarga biroja darbinieki gan 2018.gada 19.martā (sadarbībā ar Labklājības ministrijas ekspertiem Dz.Kanderi un L.Stabulnieci), gan 2018.gada 5.aprīlī (sadarbībā ar Tiesībsarga biroja ekspertu psihiatrijas jautājumos sertificētu psihiatri L.Jorenu) bez iepriekšēja brīdinājuma apmeklēja Engures novada domes pensionātu „Rauda” (turpmāk - pensionāts „Rauda”).

Monitoringa vizītes laikā Tiesībsarga biroja darbiniekiem notika sarunas ar pensionāta „Rauda” direktori D.Randohu, direktora vietnieci Sociālajā darbā E.Jēgeri, Veselības aprūpes nodaļas vadītāju I.Upenieci, kā arī citiem institūcijas darbiniekiem un atsevišķiem institūcijas klientiem.

Norādāms, ka pensionātu “Rauda” Tiesībsarga biroja darbinieki bija apmeklējuši četras reizes: 2016.gada 13.maijā, 2016.gada 20.maijā, 2017.gada 18.janvārī un 2017.gada 6.jūnijā, īpašu uzmanību veltot jautājumiem par:

1. vispārējiem sadzīves apstākļiem pensionātā „Rauda”;
2. institūcijas klientu tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību;

3. pansionātā „Rauda” sniegtajiem sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumiem.

Nemot vērā minēto, 2018.gada 19.marta un 5.aprīļa monitoringa vizītes laikā īpaša uzmanība tika pievērsta Latvijas Republikas tiesībsarga 2016.gada 10.jūnija ziņojumā Nr.1-12/2 *“Par cilvēktiesību nodrošināšanu Engures novada domes pansionātā “Rauda””*, 2017.gada 28.februāra ziņojumā Nr.1-12-1 *“Par cilvēktiesību nodrošināšanu Engures novada domes pansionātā “Rauda””* un 2017.gada 3.augusta atzinumā pārbaudes lietā Nr.2017-25-2CE *“Par cilvēktiesību pārkāpumiem Engures novada domes pansionātā “Rauda””* norādītajām rekomendācijām, to īstenošanai praksē, vispārējiem sadzīves apstākļiem institūcijā un sniegto sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu atbilstībai normatīvajos aktos noteiktajām prasībām.

1. Vispārējie sadzīves apstākļi pansionātā „Rauda”

[1.1.] Pansionāts „Rauda” ir Engures novada domes sociālās aprūpes iestāde, kas nodrošina sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus un mājokli personām ar I un II grupas invaliditāti, pensijas vecuma personām un personām ar ilgstošu vai pārejošu fizisko spēju ierobežojumu, kā arī personām ar III grupas invaliditāti, kuras uzņem institūcijā pēc saskaņošanas ar Engures novada domi, ja tiek nodrošināts uzturēšanās maksas finansējums.

Pansionāta “Rauda” funkcijas, uzdevumus, kompetenci un darba organizāciju nosaka Engures novada domes 2014.gada 21.janvāra pansionāta „Rauda” nolikums.

Atbilstoši pansionāta „Rauda” nolikuma 2.2.apakšpunktā noteiktajam pansionāts „Rauda” veic šādus uzdevumus:

- nodrošina institūcijā uzņemtos klientus ar dzīvojamo platību, kas iekārtota ar sadzīvei nepieciešamām iekārtām un inventāru;
- apgādā klientus ar veļu, apģērbu, apaviem, tualetes piederumiem;
- organizē klientu neatliekamo medicīnisko aprūpi;
- organizē racionālu ēdināšanu, ievērojot iemītņieku veselības stāvokli;
- nodrošina sociālās un darba rehabilitācijas pasākumus klientiem, saskaņā ar institūcijas ārsta ordināciju;
- nodrošina klientus ar surdo-tiflo tehniku, protēžu un ortopēdiskajiem izstrādājumiem un citiem tehniskajiem palīgīdzekļiem;
- organizē klientiem iespēju apmeklēt kultūras un atpūtas pasākumus;
- institūcijas personāls respektē un atbalsta klientu pašaprūpi.

[1.2.] Pansionāts „Rauda” ir izvietots trīsstāvu ēkā, dažādos līmeņos, un ēka ir sadalīta 2 korpusos, kuros ir izmitināti institūcijas klienti, kā arī ir izvietotas administratīvās un saimnieciskās telpas. Pansionāta ēkai pieguļošā teritorija ir labiekārtota.

Plānotais vietu skaits pakalpojuma sniegšanai – 320 klientu vietas. Monitoringa vizītes dienā 2018.gada 19.martā klientu skaits pansionātā „Rauda” bija 318 klienti, savukārt 5.aprīlī – 306 klienti.

Saskaņā ar pansionāta „Rauda” direktores sniegto informāciju, klientu skaits tiek samazināts, ņemot vērā *Ministru kabineta 2000.gada 12.decembra noteikumos Nr.431 “Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām”* noteiktos principus (platību m² uz

vienu personu), kā arī Labklājības ministrijas un Latvijas Republikas tiesībsarga iepriekš izteiktās rekomendācijas.

Pansionāta "Rauda" pirmajos stāvos lielākoties dzīvo klienti, kam nav smagu funkcionālu traucējumu un kuri spēj pārvietoties patstāvīgi. Savukārt, institūcijas otrajā stāvā ir izvietoti klienti, kuri ir kopjami, savukārt korpusu trešajā stāvā atrodas tā saucamās „slēgtās nodaļas” (klientiem ar demenci) - sieviešu nodaļa (A3), kurā dzīvo 73 klientes, un vīriešu nodaļa (B2), kurā dzīvo 32 klienti. Atbilstoši pensionāta „Rauda” administrācijas sniegtajam skaidrojumam, maksimālais klientu skaits šajās „slēgtajās nodaļās” būtu 68 (sieviešu nodaļā) un 30 (vīriešu nodaļā) vietas.

“Slēgtajās nodaļās” ir izvietoti institūcijas klienti, kam ir nepieciešama pastāvīga uzraudzība (klienti ar vecuma demenci, smagiem funkcionāliem traucējumiem u.tml.), tādēļ šīs nodaļas ir slēgtas un klientu pārvietošanās ārpus nodaļām ir iespējama tikai personāla pavadībā.

[1.3.] Ministru kabineta 2000.gada 12.decembra noteikumu Nr.431 “Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām” 1.pielikums paredz minimālo dzīvojamās telpas platību - 6m² uz vienu personu (dzīvojamā istaba-guļamtelpa) un 4m² uz vienu personu (guļamtelpa).

[1.3.1.] Iepriekšējo monitoringa vizīšu laikā (2016.gada 13.maijā, 2016.gada 20.maijā, 2017.gada 18.janvārī un 2017.gada 6.jūnijā) tika konstatēts, ka vairākiem institūcijas klientiem netika nodrošināta minimālā Ministru kabineta noteikumos noteiktā dzīvojamā platība. Šāda situācija bija saistīta ar pensionātā “Rauda” būvniecības brīdī pastāvošo standartu, kas pieļāva, ka divvietīgo istabu platība ir 11,8 m².

Izprotot situāciju, kas pensionāta “Rauda” ēkā ir izveidojusies vēsturiski, tomēr tika norādīts uz nepieciešamību ievērot ne tikai Ministru kabineta 2000.gada 12.decembra noteikumu Nr.431 “Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām” 1.pielikumā noteikto prasību, bet arī nodrošināt Eiropas Padomes Spīdzināšanas novēršanas komitejas rekomendācijām dalībvalstīm¹, ka vispārējiem sadzīves apstākļiem institūcijā ir jābūt ne tikai higiēnas prasībām atbilstoši, bet arī tādiem kas nepieļauj pārapdzīvotību klientu istabās, tādējādi nodrošinot ne tikai racionālu klientu izvietojumu, bet arī nodrošinot maksimālu komforta līmeni.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, pensionāta “Rauda” administrācijai tika sniegta rekomendācija rast iespēju nodrošināt Ministru kabineta 2000.gada 12.decembra noteikumos Nr.431 „Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām” noteikto prasību ievērošanu, attiecībā uz normatīvajos aktos noteikto minimālo dzīvojamās telpas platību uz vienu personu, tādējādi novēršot minēto pārkāpumu.

¹ Eiropas Padomes Spīdzināšanas novēršanas komitejas darbības principus reglamentē Eiropas Konvencija par spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanu, kura Latvijai ir spēkā kopš 1998.gada 1.jūnija. Konvencijas ratificēšana uzlika Latvijai starptautiska mēroga saistības ievērot Konvencijā izvirzītās prasības un ziņot par veiktajiem pasākumiem pārkāpumu novēršanā slēgta tipa iestādēs (ieslodzījuma vietās, policijas īslaicīgās aizturēšanas izolatoros, psihoneiroloģiskās slimnīcās, ārstniecību uzturēšanās centros u.c.). Papildus minētajām iestādēm, Komiteja apmeklēja arī tādas, kuras saskaņā ar nacionālo likumdošanu netiek uzskatītas par slēgta tipa iestādēm, bet kurās personām tiek ierobežota brīvība, (piemēram, ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas)

Klientu istabas 2017.gada 18.janvārī un 6.jūnijā

[1.3.2.] Atkārtoto vizīšu laikā 2018.gada 19.martā un 5.aprīlī, pansionāta “Rauda” administrācija informēja Tiesībsarga biroja darbiniekus par 2018.gadā plānoto institūcijas telpu inventarizāciju, kā arī samazināto klientu skaitu, lai tuvākajā laikā nodrošinātu Ministru kabineta 2000.gada 12.decembra noteikumos Nr.431 “Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām” paredzēto prasību attiecībā uz dzīvojamās telpas platības minimumu vienam klientam.

Klientu istabas 2018.gada 19.martā un 5.aprīlī

[1.4.] Saskaņā ar Ministru kabineta 2017.gada 13.jūnija noteikumu Nr.338 “Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” 56.2.apakšpunktā noteikto, pilngadīgo aprūpes institūcija klientam nodrošina mīksto inventāru (piemēram, gultas piederumus, veļu, dvieļus), higiēnas un mazgāšanas līdzekļus.

[1.4.1.] Iepriekšējo monitoringa vizīšu laikā (2016.gada 13.maijā, 2016.gada 20.maijā, 2017.gada 18.janvārī un 2017.gada 6.jūnijā), Tiesībsarga biroja darbinieki konstatēja, ka pansionāta “Rauda” klientu labierīcībās nebija pieejams tualetes papīrs un ziepes, kā arī personīgās higiēnas priekšmeti (zobu birstes, zobu pastas, mazgāšanas cimdiņi).

Saskaņā ar pansionāta “Rauda” administrācijas sniegto skaidrojumu, atsevišķi klienti mēdz izmantot higiēnas piederumus nevis atbilstoši vajadzībām, bet gan vienkārši iznīcinot tos un arī sabojājot labierīcību ūdenscaurules.

Tiesībsarga biroja darbinieki norādīja, ka atsevišķu klientu uzvedība, nevajadzīgi patērējot higiēnas piederumus, nekādā gadījumā nevar tikt uzskatīta par attaisnojamu, lai liegtu iespēju pārējiem klientiem izmantot Ministru kabineta 2017.gada 13.jūnija noteikumu Nr.338 “Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” 56.2.apakšpunktā paredzētās higiēnas preces.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, tiesībsargs vairākkārt bija sniedzis rekomendāciju, aicinot pansionāta “Rauda” administrāciju nodrošināt visās institūcijas labierīcībās ziepju un tualetes papīra pastāvīgu pieejamību.

Klientu labierīcības 2016.gada 13.maijā un 2017.gada 6.jūnijā

[1.4.2.] Atzinīgi vērtējams, ka atkārtoti apmeklējot institūciju 2018.gada 19.martā un 5.aprīlī, Tiesībsarga biroja darbinieki secināja, ka pansionāta “Rauda” administrācija ir ņēmusi vērā tiesībsarga iepriekš izteiktās rekomendācijas un klientu labierīcībās bija pieejams gan tualetes papīrs, gan arī ziepes un papīra dvieļi. Vienlaikus, tika secināts, ka klienti tika nodrošināti arī ar personīgās higiēnas priekšmetiem - zobu birstēm, zobu pastu, mazgāšanas cimdiņiem.

Klientu labierīcības 2018.gada 19.martā un 5.aprīlī

[1.5.] Saskaņā ar Ministru kabineta 2000.gada 12.decembra noteikumu Nr.431 “Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām” 8.1.apakšpunktu sociālās aprūpes institūcijā klientu gultas veļu maina pēc nepieciešamības, bet ne retāk kā vienu reizi septiņās dienās guļošām personām un ne retāk kā reizi 10 dienās pārējām personām.

[1.5.1.] Iepriekšējo monitoringa vizīšu laikā (2016.gada 13.maijā, 2016.gada 20.maijā, 2017.gada 18.janvārī un 2017.gada 6.jūnijā) tika konstatēts, ka atsevišķās klientu istabiņās gultas veļa ir bijusi netīra, ar traipiem un kopumā tā izskatījās vizuāli nepievilcīga un stipri nolietota.

Nemot vērā minēto, Tiesībsarga biroja darbinieki bija aicinājuši pansionāta “Rauda” administrāciju pievērst uzmanību higiēnas prasību ievērošanai, nodrošinot regulāru klientu gultas veļas maiņu, kā arī rast iespēju nodrošināt institūcijas klientiem jaunus un kvalitatīvus gultas veļas komplektus.

[1.5.2.] Pozitīvi vērtējams, ka atkārtoto vizīšu laikā 2018.gada 19.martā un 5.aprīlī, Tiesībsarga biroja darbinieki konstatēja, ka pansionāta “Rauda” administrācija ir ņēmusi vērā tiesībsarga iepriekš izteiktās rekomendācijas, nodrošinot klientus ar tīru un jaunu gultas veļu.

[1.6.] Ministru kabineta 2017.gada 13.jūnija noteikumu Nr.338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” 56.3.apakšpunkts noteic, ka pilngadīgu personu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija klientam nodrošina kvalitatīvu klienta vecumam, veselības stāvoklim un uztura normām atbilstošu ēdināšanu vismaz četras reizes dienā.

Pansionāta “Rauda” klientiem tiek nodrošināta četrceturējā ēdināšana: brokastis (8.30-9.30), pusdienas (12.30-13.30), launags (15.30-16.00) un vakariņas (17.00).

Iepriekšējo monitoringa vizīšu laikā (2016.gada 13.maijā, 2016.gada 20.maijā, 2017.gada 18.janvārī un 2017.gada 6.jūnijā) tika konstatēts, ka pansionātā “Rauda” klientu ēdināšana tiek nodrošināta gan ēdamzāles telpās, gan arī nodaļās. Institūcijas

pirmajā stāvā ir iekārtota ēdnīca, kurā ēdienreizes tiek nodrošinātas 37 klientiem (kuri pārvietojas patstāvīgi) un 35 iestādes darbiniekiem.

Savukārt „slēgto nodaļu” klienti netiek vesti uz ēdamzāli, jo viņiem ir nepieciešama pastāvīga uzraudzība, līdz ar to ēdiens tiek piegādāts tieši uz nodaļu, kur atsevišķiem klientiem ēdienreižu laikā aprūpētāji sniedz nepieciešamo atbalstu.

Saskaņā ar pansionāta “Rauda” administrācijas sniegto informāciju, viena klienta ēdināšanas izmaksas ir 2,82 eiro dienā (salīdzinājumam: 2017.gadā tās bija 2,55 eiro dienā).

Pusdienas un launags 2017.gada 18.janvārī

Analizējot institūcijas klientiem piedāvāto ēdienkarti secināms, ka tajā vairākas reizes nedēļā tiek iekļauti svaigi dārzeņi un augļi, kas ir vērtējams pozitīvi.

Tomēr, monitoringa vizīšu laikā (2017.gada 18.janvārī, 2017.gada 6.jūnijā, 2018.gada 19.martā un 5.aprīlī), iepazīstoties uz klientiem piedāvāto ēdienkarti vienai nedēļai, Tiesībsarga biroja darbinieki secina, ka tajā piedāvātie ēdieni ir samērā vienvēidīgi. Piemēram, klientiem piedāvātajās brokastīs regulāri atkārtojas sviestmaizes (ar desu, ar cīsiņiem, ar sieru). Arī pie launaga un vakariņu ēdienreizēm uzsvars tiek likts uz sviestmaizēm, cīsiņiem vai biezpiena sieriņiem (piemēram, 2018.gada 16.marta launagā katram klientam bija paredzēta tēja un maize, bet vakariņās – krabju salāti ar biezpienu un gurķiem, šprotes un biezpiena sieriņš).

Nemot vērā, ka pansionātā “Rauda” klientu vidējais vecums ir 78 gadi, tiesībsarga ieskatā, ēdienreizēs vajadzētu parādīties ēdiena klāstam, kas ir daudzveidīgāks.

Brokastis un pusdienas 2018.gada 19.martā

Papildus, iepriekšējo monitoringa vizīšu laikā (2017.gada 18.janvārī un 2017.gada 6.jūnijā), analizējot institūcijā piedāvātas ēdienreizes, tika secināts, ka launagam un vakariņām atvēlētais laiks nav racionāli pārdomāts, jo pārtraukums starp launagu un vakariņām ir tikai viena stunda. Tādējādi, ir izveidojusies situācija, kad klientiem faktiski uzreiz pēc launaga ir jānododas vakariņās. Savukārt starp vakariņu un brokastu ēdienreizēm ir 14.30 stundu pārtraukums, kas klientiem rada emocionālu diskomfortu.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, atkārtoti aicinām pansionāta “Rauda” administrāciju noskaidrot klientu viedokli saistībā ar ēdienreīžu pasniegšanas laiku, iespēju robežās, vakariņas paredzot vienu stundu vēlāk, nekā tas ir noteikts šobrīd.

[1.7.] No Ministru kabineta 2000.gada 12.decembra noteikumu Nr.431 “Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām” 9.punkta izriet, ka sociālās aprūpes institūcijai klienti jānodrošina ar dzeramo ūdeni.

[1.7.1.] Saskaņā ar pansionāta “Rauda” administrācijas sniegto informāciju, institūcijā ikvienam klientam ir nodrošināta iespēja jebkurā laikā saņemt dzeramo ūdeni, lai nepieļautu organisma dehidratāciju.

Monitoringa vizītes dienā, 2016.gada 13.maijā Tiesībsarga biroja darbinieki konstatēja, ka vīriešu “slēgtajā nodaļā” dzeramais ūdens klientiem nav bijis brīvi pieejams. Saskaņā ar pansionāta “Rauda” darbinieku sniegto informāciju, ūdens klientiem tika pasniegts pēc viņu lūguma. Savukārt, uzturoties pansionātā “Rauda” vairākas stundas, Tiesībsarga biroja darbinieki nav novērojuši, ka institūcijas darbinieki būtu motivējuši klientus padzerties ūdeni.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, tiesībsargs savā 2016.gada 10.jūnija ziņojumā pansionāta “Rauda” administrācijai norādīja, ka ikvienam klientam ir jābūt nodrošinātai higiēniskai ūdens paņemšanas iespējai.

[1.7.2.] Pozitīvi vērtējams, ka nākamo monitoringa vizīšu laikā (2017.gada 18.janvārī, 2017.gada 6.jūnijā, 2018.gada 19.martā un 5.aprīlī) Tiesībsarga biroja

darbinieki ir konstatējuši, ka visās institūcijas nodaļās ir uzstādītas speciālās ūdens tvertnes, kur klientiem jebkurā dienas laikā ir brīvi pieejams dzeramais ūdens.

Tādējādi secināms, ka iepriekš izteiktā tiesībsarga rekomendācija par brīvu dzeramā ūdens pieejamības nodrošināšanu pansionāta "Rauda" klientiem, tika ņemta vērā un tiek nodrošināta.

[1.8.] Saskaņā ar Ministru kabineta 2000.gada 12.decembra noteikumu Nr.431 "Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām" 12.punktu sociālās aprūpes institūcijas telpās nodrošina dabīgo vai mehānisko ventilāciju.

Monitoringa vizītes laikā 2016.gada 13.maijā, Tiesībsarga biroja darbinieki konstatēja sasmakušu gaisu institūcijā un izteiktu dūmu cigarešu smaku, kas arī tika norādīts tiesībsarga 2016.gada 10.jūnija ziņojumā "Par cilvēktiesību nodrošināšanu Engures novada domes pansionātā "Rauda"", rekomendējot institūcijas administrācijai risināt radušos problēmjaudājumu.

Diemžēl arī monitoringa vizītes dienā 2017.gada 18.janvārī institūcijā kopumā (arī trepju telpās, kas savieno stāvus) un arī vairākās klientu istabās bija jūtams sasmacis, nevēdināts gaiss, kas ir pretrunā normatīvajam regulējumam². Savukārt, koplietošanās telpās (vīriešu nodaļā) bija jūtama cigarešu dūmu smaka. Līdz ar to tiek nodarīts kaitējums gan institūcijas klientiem, gan arī darbiniekiem, ilgstoši uzturoties nevēdinātajās telpās.

Arī monitoringa vizīšu laikā 2017.gada 6.jūnijā un 2018.gada 19.martā, Tiesībsarga biroja darbinieki ir novērojuši, ka pēc pusdienām klienti pārsvarā sēž institūcijas gaitenēs, bet tajā brīdī viņu istabas netiek vēdinātas, lai gan tā ir obligātā prasība ilgstoša sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijām un iespējas to atļauj.

Saskaņā ar Eiropas Padomes Spīdzināšanas novēršanas komitejas rekomendācijām dalībvalstīm, attiecībā uz vispārējiem sadzīves apstākļiem institūcijā ir jābūt ne tikai higiēnas prasībām atbilstošiem, bet arī tādiem, kas nodrošina arī gaisa kvalitāti un ventilācijas iespējas institūcijās.

Tiesībsargs atkārtoti vērš uzmanību uz minēto problēmu, aicinot pansionāta "Rauda" administrāciju rast atbilstošu risinājuma veidu, nodrošinot klientu istabu un koplietošanas telpu regulāru vēdināšanu vai arī ventilācijas vai gaisa kondicionēšanas iekārtu uzstādīšanu.

[1.9.] Saskaņā ar Ministru kabineta 2017.gada 13.jūnija noteikumos Nr.338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” 2.2.apakšpunktā noteikto, sociālo pakalpojumu sniedzējs nodarbina personas ar atbilstošu izglītību. Nepieciešamo darbinieku skaitu nosaka sociālo pakalpojumu sniedzēja institūcijas vadītājs vai augstāka institūcija, pamatojoties uz sociālo pakalpojumu sniedzēja institūcijas vadītāja priekšlikumu.

Vienlaikus, minēto noteikumu 2.3.apakšpunkts paredz institūcijas vadītāja pienākumu nodrošināt vienmērīgu un racionālu darba uzdevumu sadali starp darbiniekiem un regulāru kvalifikācijas celšanu katru gadu darbiniekiem, kuri strādā ar klientiem.

---

² Saskaņā ar Ministru kabineta 2000.gada 12.decembra noteikumu Nr.431 "Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām" 12.punktu sociālās aprūpes institūcijas telpās nodrošina dabīgo vai mehānisko ventilāciju.

Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās ar klientiem strādā sociālie darbinieki, sociālie aprūpētāji, praktizētietīgu māsu reģistrā reģistrētas medicīnas māsas un aprūpētāji. Turklāt katras institūcijas vadītājs ir tiesīgs sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšanai piesaistīt arī citus speciālistus, to realizējot atbilstoši klientu vajadzībām un ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas rīcībā esošajiem finansiālajiem līdzekļiem.

[1.9.1.] Monitoringa vizītes laikā 2017.gada 18.janvārī, izvērtējot pansionāta "Rauda" administrācijas sniegto pārskatu par štata sarakstu 2017.gadam, tika secināts, ka institūcijā bija nodarbināti 200 darbinieki: administrācijā - 8, medicīnas personāls - 121 un saimniecības personāls - 71 darbinieks.

Savukārt ar institūcijas klientiem tiešajā saskarsmē strādāja 123 darbinieks: sociālais rehabilitētājs (1 štata vieta), sociālais darbinieks (0,5 štata vieta) sociālais aprūpētājs (6 štata vietas), asistents personām ar invaliditāti (1 štata vieta), ārsts (1 štata vieta), ārsti-fizioterapeiti (3 štata vietas), psihologs (1,5 štata vieta), stomatologs (1 štata vieta), traumatologs (1 štata vieta), internists (1 štata vieta), galvenā medicīnas māsa (1 štata vieta), medicīnas māsas (12 štata vietas), māsas saimnieces (2 štata vietas), 1.kategorijas aprūpētāji (59 štata vietas), 2.kategorijas aprūpētāji (20 štata vietas) un 3.kategorijas aprūpētāji (12 štata vietas).

Izvērtējot institūcijā strādājošo aprūpētāju tiešos darba pienākumus un veicamā darba apjomu (atbilstoši amatu aprakstos noteiktajiem darba pienākumiem) un specifiku, tiesībsargs savā 2017.gada 28.februāra ziņojumā "*Par cilvēktiesību nodrošināšanu Engures novada domes pansionātā "Rauda"*" un arī 2017.gada 3.augusta atzinumā "*Par cilvēktiesību pārkāpumiem Engures novada domes pansionātā "Rauda"*" vērta uzmanību, ka aprūpētāju skaits institūcijā nav pietiekošs, lai klientiem nodrošinātu kvalitatīvus ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus.

Turklāt, ņemot vērā institūcijas klientu skaitu (monitoringa vizītes laikā 2017.gada 18.janvārī - 362 personas), kā arī to, ka lielākā daļa no tiem ir klienti, kuriem ir nepieciešama pastāvīga uzraudzība un atbalsts no personāla puses, Tiesībsarga biroja darbinieki monitoringa vizītes laikā gan 2016.gada 13.maijā, gan arī 2017.gada 18.janvārī un 2017.gada 6.jūnijā nav guvuši pārliecību, ka pansionātā "Rauda" strādājošo darbinieku skaits un to iesaistīšana pakalpojuma sniegšanā ir bijuši racionāli izvērtēti, lai visiem institūcijas klientiem varētu nodrošināt pilnvērtīgu sociālo aprūpi, tai skaitā jēgpilnas aktivitātes un klientu ikdienas pastaigas svaigā gaisā.

[1.9.2.] Monitoringa vizītes laikā 2018.gada 19.martā un 5.aprīlī tika secināts, ka pansionāta "Rauda" administrācija ir samazinājusi esošo klientu skaitu. Tā, 2018.gada 19.martā, institūcijā pakalpojumus saņēma 318 klienti, bet 5.aprīlī – 306 klienti.

Tiesībsarga biroja darbinieku ieskatā ļoti pozitīvi vērtējams, ka institūcijā tika samazināts klientu skaits tieši "slēgtajās nodaļās". Salīdzinājumam, monitoringa vizītes laikā 2017.gada 18.janvārī, "slēgtajās nodaļās" dzīvoja 101 sieviete un 40 vīrieši, tad 2018.gada 5.aprīlī – 73 sievietes un 32 vīrieši.

Izvērtējot pansionāta „Rauda” administrācijas sniegto pārskatu (uz 2018.gada 4.aprīli) par aprūpes procesā iesaistīto darbinieku (sociālā darba speciālisti, aprūpētāji, medicīnas māsas, ārsts, psihologs un fizioterapeits) skaitu, konstatējams, ka 306 klientiem pakalpojumus nodrošina 103 aprūpes procesā tieši iesaistītie darbinieki. No

tiem: aprūpētāji - 73, sociālie aprūpētāji – 5, sociālie rehabilitētāji – 3, sociālie darbinieki – 2, medicīnas māsas – 10, ārsti - 3, fizioterapeiti - 3, psihologi – 2, kultūras pasākumu vadītājs - 1, asistents - 1.

Piemēram, atbilstoši pansionāta “Rauda” administrācijas sniegtajai informācijai, sieviešu “slēgtajā nodaļā” uz 73 klientēm (nepieciešama pastāvīga uzraudzības un atbalsts) ir paredzēti 20 aprūpētāji (aprūpētāju skaits dienā – 8, naktī - 3).

Atkārtoti norādāms, ka, tiesībsarga ieskatā, arī samazinot esošo klientu skaitu “slēgtajās nodaļās”, esošais aprūpes procesā iesaistīto darbinieku skaits objektīvi nav pietiekošs.

Ministru kabineta 2008.gada 21.aprīļa noteikumu Nr.288 “Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības saņemšanas kārtība” 7.pielikums “No valsts budžeta finansēta ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas pakalpojuma sniegšanā iesaistītā personāla skaits un kvalifikācija” paredz nepieciešamo speciālistu skaitu vidēji uz vienu klientu grupu, atkarībā no klientiem noteiktā nepieciešamā aprūpes līmeņa.

Ņemot vērā pansionātā “Rauda” esošo klientu skaitu – 306 klienti (dati uz 2018.gada 5.aprīli), kā arī samērā lielu klientu skaitu “slēgtajās nodaļās” - 105 klienti, kuriem ir nepieciešama regulāra institūcijas personāla uzraudzība un atbalsts ikdienā, tiesībsargs aicina pansionāta “Rauda” administrāciju rast iespēju nodrošināt institūcijā darbinieku skaitu, kas būtu atbilstošs esošo klientu skaitam un viņiem nepieciešamajai sociālajai aprūpei un sociālajai rehabilitācijai.

Atbilstoši Eiropas Padomes Spīdzināšanas novēršanas komitejas rekomendācijām dalībvalstīm, ilgstoša sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās ir jābūt nodrošinātam tādām darbinieku skaitam un viņu kompetenču sadalījumam, kas ļauj pilnībā nodrošināt ikvienam klientam nepieciešamo sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu klāstu.

Papildus, saskaņā ar Eiropas Padomes Rekomendāciju Nr. REC (2004) 10 „Attiecībā uz personu ar garīga rakstura traucējumiem cilvēktiesību un cieņas aizsardzību”, dalībvalstīm attiecībā uz vispārējiem sadzīves apstākļiem sociālās aprūpes institūcijās 11.pantā noteikto, institūcijas personālam, kas ir iesaistīts darbā garīgās veselības aprūpes jomā, ir jābūt atbilstoši kvalificētam un apmācītam. Tai skaitā jautājumos par personu ar garīga rakstura traucējumiem cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzību, izpratni jautājumos par vardarbības novēršanu un kontroli, kā arī izvairīšanos no jebkāda veida ierobežošanas līdzekļiem.³

[1.9.3.] Norādāms, ka monitoringa vizīšu laikā (2016.gada 13.maija, 2017.gada 18.janvārī, 2017.gada 6.jūnijā, 2018.gada 19.martā un 5.aprīlī) Tiesībsarga biroja darbinieki, gan apskatot institūcijas telpas, gan sarunās ar institūcijas darbiniekiem ir secinājuši, ka vairāki pansionāta sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas procesā iesaistītie speciālisti bieži vien neizprot sava darba specifiku, viņi nav atbilstoši apmācīti sniegt institūcijas klientiem nepieciešamo aprūpi, un nav apmācīti ikdienas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas procesu gaitā ievērot cieņpilnu attieksmi pret ikvienu institūcijas klientu.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, atkārtoti aicinām pansionāta “Rauda” administrāciju turpmāk nodrošināt sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas un procesā iesaistīto speciālistu (aprūpētāju, sociālo aprūpētāju, sociālo rehabilitētāju,

³ Eiropas Padomes Rekomendācija Nr. REC (2004) 10 “Attiecībā uz personu ar garīga rakstura traucējumiem cilvēktiesību un cieņas aizsardzību”, 2004, [CoE Recommendation No. REC (2004) 10 Concerning the Protection of the Human Rights and Dignity of Persons with Mental Disorder]

sociālo darbinieku) darba kontroli, tādējādi pastiprinot kvalificēta sociālās aprūpes personāla uzraudzību pār jaunāko jeb palīgpersonālu, lai veidotu profesionālu komandu, kas sniegs klientu objektīvajām vajadzībām atbilstošus pakalpojumus un cieņpilnu atbalstu.

2. Institūcijas klientu tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību

[2.1.] Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 4.panta 6.punktā noteikts, ka ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās darbs organizējams tā, lai tās vidi tuvinātu ģimeniskai videi.

Norādāms, ka institūcijas vadītāja kompetencē ir pieņemt lēmumus par iestādes darba attīstību vai optimizāciju un attiecīgām izmaiņām, lai sniegtu klientu vajadzībām atbilstošu pakalpojumu. Tas ietver arī lēmumus par klientu istabu un atpūtas zonu noformēšanu, klientu nodrošināšanu ar individualizētu apģērbu, tiesībām glabāt personīgās mantas, kas nepārprotami palielinās klientu drošības sajūtu un autonomiju.

[2.1.1.] Iepriekšējo monitoringa vizīšu laikā (2016.gada 13.maijā, 2016.gada 20.maijā, 2017.gada 18.janvārī un 2017.gada 6.jūnijā), izvērtējot apstākļus pansionāta “Rauda” nodaļās, tika secināts, ka labā funkcionālā stāvoklī un estētiski pievilcīgas ir klientu istabas un koplietošanas telpas, kuras nesen ir tikušas izremontētas.

Savukārt klientu istabas, koplietošanas telpas, labierīcības un dušas telpas, kuras ilgāku laiku nav remontētas, vizuāli izskatās nepievilcīgas un atstāja pat depresīvu iespaidu. Ņemot vērā to, ka pansionāts “Rauda” klientiem nodrošina pastāvīgu dzīvesvietu, Tiesībsarga biroja darbinieki secināja, ka atsevišķajās institūcijas klientu istabās un koplietošanās telpās neapšaubāmi ir nepieciešams kosmētiskais remonts.

Apskatot institūcijas klientu istabas, tika konstatēts, ka klientiem ir nodrošināta iespēja personalizēt tās un iekārtot pēc pašu vēlmēm. Vairākas klientu istabas ir noformētas mājīgā gaisotnē, individualizētas. Tajās ir gan televizori, gan arī citas personīgās mantas. Pārsvārā tās ir klientu istabas, kas ir izvietotas institūcijas pirmajā stāvā, kur lielākoties dzīvo klienti bez smagiem funkcionālajiem traucējumiem.

Tai pat laikā tika secināts, ka “slēgto nodaļu” (otrajā un trešajā stāvā) klientu istabas ir bezpersoniskas un tajās tika novērots tikai naktsskapītis un gulta, neliecinot, ka tajās pastāvīgi dzīvo klienti.

Kaut gan 2016.gada 10.jūnija ziņojumā tiesībsargs bija rekomendējis pansionāta “Rauda” administrācijai sniegt nepieciešamo atbalstu institūcijas klientiem, lai klienti varētu individualizēt savas istabas un iekārtot tās mājīgi, maksimāli tuvinot ģimeniskai videi, tomēr arī monitoringa vizīšu laikā (2017.gada 18.janvārī un 2017.gada 6.jūnijā) situācija nebija mainījusies un klientu istabas institūcijas 3.stāvā nav izskatījušās vizuāli pievilcīgas, personalizētas un mājīgas.

Ņemot vērā to, ka pansionāts “Rauda” klientiem nodrošina pastāvīgu dzīvesvietu, nav pieļaujama situācija, ka vairāki klienti, kuri veselības stāvokļa vai citu iemeslu dēļ nav spējīgi iekārtot savas istabas tā, lai tās izskatītos mājīgas un vizuāli pievilcīgas, ir spiesti dzīvot telpās, kas līdzinās ārstniecības iestādes telpām.

Eiropas Padomes Spīdzināšanas novēršanas komiteja savās rekomendācijās dalībvalstīm, tai skaitā, arī Latvijas ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas

institūcijām norādīja uz nepieciešamību sniegt klientiem nepieciešamo atbalstu savu dzīvojamo istabu individualizēšanai⁴.

Pamatojoties uz minēto, tiesībsargs savā 2017.gada 28.februāra ziņojumā “*Par cilvēktiesību nodrošināšanu Engures novada domes pansionātā “Rauda”*” un arī 2017.gada 3.augusta atzinumā “*Par cilvēktiesību pārkāpumiem Engures novada domes pansionātā “Rauda”*”, atkārtoti norādīja uz nepieciešamību pansionāta “Rauda” darbiniekiem sniegt klientiem nepieciešamo atbalstu savu dzīvojamo istabu individualizēšanā, tādējādi veidojot tīkamu mikrovidi institūcijā.

[2.1.2.] Atzinīgi vērtējams, ka monitoringa vizītes laikā 2018.gada 19.martā un 5.aprīlī Tiesībsarga biroja darbinieki konstatēja, ka pansionāta “Rauda” darbinieki ir sākuši sniegt nepieciešamo atbalstu “slēgto nodaļu” klientiem, lai padarītu istabas individualizētas un mājīgas.

Ikvienas institūcijas vadītāja kompetencē ir pieņemt lēmumus par iestādes darba attīstību vai optimizāciju un attiecīgām izmaiņām, lai sniegtu klientu vajadzībām atbilstošu pakalpojumu. Tas ietver arī lēmumus par klientu istabu un atpūtas zonu noformēšanu, klientu nodrošināšanu ar individualizētu apģērbu, tiesībām glabāt personīgās mantas, kas nepārprotami palielina klientu drošības sajūtu un autonomiju.

[2.2.] Ministru kabineta 2013.gada 13.jūnija noteikumu Nr.338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” 56.1.punkts paredz, ka pieaugušo aprūpes institūcija klientam nodrošina dzimumam, gadalaikam un individuālajām vajadzībām piemērotu apģērbu un apavus individuālai lietošanai.

Monitoringa vizīšu laikā Tiesībsarga biroja darbinieki īpašu uzmanību pievērša jautājumam, kas ir saistīts ar klientu nodrošināšanu ar atbilstošu apģērbu, veļu un iespējām tās individuālai lietošanai.

[2.2.1.] Monitoringa vizīšu laikā 2016.gada 13.maijā un 20.maijā, pansionāta “Rauda” darbinieki norādīja, ka klientu drēbes un apakšveļa netiek marķēta un attiecīgi netiek individualizēta. Institūcijas klientu drēbju un veļas nodošana mazgāšanai un izsniegšana pēc mazgāšanas tika reģistrēta uzskaites žurnālā, atzīmējot, kurš klients un kāda veida drēbes ir nodevis mazgāšanai, lai vēlāk attiecīgu drēbju un apakšveļas vienību atgrieztu attiecīgajam klientam. Tādējādi tika konstatēts, ka pēc veļas mazgāšanas klientam var tikt iedalītas arī citu klientu drēbes un apakšveļa un institūcijā nav bijusi paredzēta precīza kārtība klientu drēbju individualizācijai.

Neskatoties uz iepriekš norādīto tiesībsarga rekomendāciju individualizēt klientu drēbes un apakšveļu, 2017.gada 18.janvāra un 2017.gada 6.jūnijā monitoringa vizīšu laikā tika secināts, ka institūcijā esošā sistēma nav uzskatāma par normatīvajam regulējumam atbilstošu un būtiski ierobežo klientu tiesības uz privātas dzīves neaizskaramību un apģērba individuālu lietošanu.

[2.2.2.] Pozitīvi vērtējams, ka monitoringa vizīšu laikā 2018.gada 19.martā un 5.aprīlī Tiesībsarga biroja darbinieki secināja, ka pansionātā “Rauda” tagad ir tikusi ieviesta klientu apģērba un apakšveļas individualizācijas sistēma, paredzot, ka turpmāk viss klientu apģērbs un apakšveļa tiek marķēta.

⁴ Ziņojums Latvijas valdībai par Eiropas komitejas spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai vizīti Latvijā no 2016.gada 12. līdz 22.aprīlim, 55.lpp. Pieejams: <https://rm.coe.int/pdf/168072ce52>

Pansionāta “Rauda” darbinieki izrādīja apģērbu noliktavas telpu, kur Tiesībsarga biroja darbinieki varēja pārliecināties, ka institūcija 2018.gadā ir izpildījusi tiesībsarga iepriekš izteiktās rekomendācijas attiecībā uz klientu tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību, visiem klientiem paredzot individuālu apģērba un apakšveļas lietošanu.

[2.2.3.] Tomēr, monitoringa vizīšu laikā (2016.gada 13.maijā, 2016.gada 20.maijā, 2017.gada 18.janvārī un 2017.gada 6.jūnijā, 2018.gada 19.martā un 5.aprīlī) tika secināts, ka jaunu un nelietotu apģērbu īpatsvars pensionātā “Rauda” bija samērā neliels un lielākā daļa klientu apģērbu un apavu izskatījās nolietoti. Institūcijā skapji klientu apģērba uzglabāšanai faktiski netiek izmantoti un klientu drēbes tiek uzglabātas galvenokārt drēbju noliktavā un tiek mainītas mazgāšanās dienās vai arī pēc nepieciešamības biežāk. Līdz ar to klientiem nav nodrošināta iespēja dienas laikā patstāvīgi izvēlēties un veikt apģērba vai apavu maiņu, kas izslēdz sadzīves iemaņu apgūšanu.

Papildus, visu monitoringa vizīšu laikā Tiesībsarga biroja darbinieki konstatēja, ka klientu apģērbs un apavi izskatās stipri nolietoti, nevīžīgi un atsevišķu klientu apģērbs bija netīrs, ar izteiktiem traipiem. Savukārt Tiesībsarga biroja darbiniekiem izrādītajās drēbju noliktavās bija vērojams liels skaits pilnīgi jaunu, klientiem paredzēto apģērbu un apavu.

Drēbju noliktava 2018.gada 19.martā

Ņemot vērā minēto, tiesībsargs aicina pensionāta “Rauda” administrāciju nodrošināt pastiprinātu kvalificēta sociālās aprūpes personāla uzraudzību pār jaunāko jeb palīgpersonālu, lai institūcijas klienti savlaicīgi saņemtu jaunu apģērbu un apavus, kā arī viņu apģērbs savlaicīgi tiktu nodots mazgāšanai un tīrīšanai.

3. Pansionātā “Rauda” sniegtie sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi

[3.1.] *Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 29.panta pirmās daļas 2.punkts paredz, ka ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas klientam ir tiesības saņemt savam funkcionālajam stāvoklim un nepieciešamajam aprūpes līmenim atbilstošus pakalpojumus, kā arī uz individuālu un profesionālu personāla pieeju pakalpojumu sniegšanā.*

Savukārt, ņemot vērā institūcijas klientu individuālās vajadzības, kā arī pieejamos resursus, institūcijas administrācijas uzdevums ir pieņemt lēmumus par veicamajām darbībām, lai sasniegtu sociālās aprūpes⁵ un sociālās rehabilitācijas⁶ pakalpojumu sniegšanas mērķi.

[3.1.1.] Monitoringa vizīšu laikā (2016.gada 13.maijā, 2016.gada 20.maijā, 2017.gada 18.janvārī un 2017.gada 6.jūnijā) tika konstatēts, ka ikvienu problēmsituāciju institūcijas darbinieki mēģina risināt, pārrunājot to ar klientu, kas ir vērtējams ļoti pozitīvi. Tomēr, līdztekus problēmsituācijas risinājuma meklēšanai sarunu ceļā, viens no atbildīgo institūcijas darbinieku pienākumiem ir savlaicīgi veikt atbilstošus ierakstus klientu lietās.

Norādāms, ka, ņemot vērā klientu objektīvās vajadzības, ikvienas konfliktsituācijas atspoguļošanai klienta lietā var būt būtiska nozīme gadījumos, ja sarunu ceļā nav iespējams vienoties ar klientu, vai arī viņa likumisko pārstāvi par klienta vajadzībām atbilstošāko risinājumu. Turklāt detalizēts konfliktsituācijas atspoguļojums klienta lietā ne tikai veicina produktīvu sadarbību starpprofesionāļu komandas ietvaros, bet arī var tikt izmantots kā līdzeklis atvērtas un uz savstarpēju sadarbību orientētas komunikācijas veidošanai ar klienta likumiskajiem pārstāvjiem.

Tādējādi, vēl Latvijas Republikas tiesībsarga 2017.gada 28.februāra ziņojumā “*Par civiltiesību nodrošināšanu Engures novada domes pensionātā “Rauda”*” tika norādīts, ka liela nozīme ir regulārām sanāksmēm visām institūcijā strādājošām personāla kategorijām, veidojot spēcīgu komandu, kas būtu institūcijas vadītāja pārzinā, lai sekmētu ne tikai ikdienas problēmu identificēšanu un risināšanu, bet arī īstenotu multidisciplināru pieeju, kā rezultātā klientiem tiks nodrošināta gan terapeitiska, gan arī psihosociāla aprūpe.

Papildus, minētajā tiesībsarga ziņojumā pensionāta “Rauda” administrācijai tika norādīts uz nepieciešamību paredzēt stingrāku institūcijas augstākstāvošā personāla uzraudzību pār zemākstāvošajiem darbiniekiem, kas ikdienā nodrošina klientu aprūpi.

[3.1.2.] Pozitīvi vērtējams, ka monitoringa vizīšu laikā 2018.gada 19.martā un 5.aprīlī Tiesībsarga biroja darbinieki secināja, ka pensionātā “Rauda” ir tikušas ieviestas regulārās darbinieku sanāksmes, kuru laikā tiek pārrunāti ne tikai organizatoriskas dabas jautājumi, bet arī nepieciešamās izmaiņas un plānotie jaunumi attiecībā uz klientiem sniegtu pakalpojumu kvalitāti.

⁵ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 18.pantā ir noteikts sociālās aprūpes pakalpojumu sniegšanas mērķis - nodrošināt dzīves kvalitātes nepazemināšanos personai, kura vecuma vai funkcionālo traucējumu dēļ to nevar nodrošināt pati saviem spēkiem.

⁶ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 19.pantā ir noteikts sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanas mērķis - novērst vai mazināt invaliditātes, darbnespējas, brīvības atņemšanas soda izciešanas, atkarības vai vardarbības un citu faktoru izraisītās negatīvās sociālās sekas personas dzīvē.

Tomēr, attiecībā uz konkrētu problēmjaudājumu atspoguļošanu klientu lietās pozitīvās izmaiņas nav tikušas novērotas.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, tiesībsargs atkārtoti aicina pansionāta "Rauda" administrāciju nodrošināt normatīvajos aktos noteikto prasību par individuālu un profesionālu personāla pieeju ikvienam klientam pakalpojumu sniegšanas procesā.

[3.2.] *Ministru kabineta 2017.gada 13.jūnija noteikumu Nr.338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” 54.punkts paredz, ka:*

„Pilngadīgo aprūpes institūcija klientam atbilstoši viņa funkcionālajam stāvoklim nodrošina:

- ✓ *diennakts uzraudzību un individuālu atbalstu atbilstoši nepieciešamībai;*
- ✓ *palīdzību pašaprūpē vai ķermeņa aprūpē atbilstoši nepieciešamībai;*
- ✓ *kognitīvo spēju uzturēšanu vai attīstīšanu;*
- ✓ *prasmju un kustību attīstību veicinošas nodarbības;*
- ✓ *brīvā laika aktivitātes un relaksējošās nodarbības;*
- ✓ *pastaigas svaigā gaisā;*
- ✓ *klientu informēšanas un izglītošanas pasākumus atbilstoši nepieciešamībai;*
- ✓ *sociālā darba speciālistu konsultācijas atbilstoši nepieciešamībai;*
- ✓ *darba prasmju saglabāšanu, atjaunošanu vai apgūšanu personām darbspējas vecumā.”*

Ministru kabineta 2017.gada 13.jūnija noteikumu Nr.338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” 57.punkts nosaka, ka pilngadīgo aprūpes institūcija nodrošina klientiem apstākļus saturīgai laika pavadīšanai.

[3.2.1.] Monitoringa vizīšu laikā (2016.gada 13.maijā, 2016.gada 20.maijā, 2017.gada 18.janvārī un 2017.gada 6.jūnijā) pansionāta "Rauda" administrācija informēja Tiesībsarga biroja darbiniekus, ka ikvienam institūcijas klientam tiek nodrošināta iespēja apmeklēt kultūras pasākumus un piedalīties sabiedriskajās aktivitātēs. Tika secināts, ka visās institūcijas nodaļās klientiem ir iekārtotas atpūtas zonas ar TV brīvā laika pavadīšanai.

Analizējot klientiem piedāvāto nodarbību grafiku, tika konstatēts, ka klientiem tiek piedāvāts samērā plašs nodarbību klāsts: radošās nodarbības, mūzikas nodarbības, rokdarbi, sporta nodarbības u.tml.

Tomēr monitoringa vizīšu laikā nedz 2016.gada 13.maijā, nedz 2017.gada 18.janvārī un 6.jūnijā, Tiesībsarga biroja darbinieki institūcijas telpās neredzēja nevienu no pieteiktajām notiekošajām nodarbībām (atbilstoši institūcijā noteiktajam dienas režīmam un nodarbību grafikam), kā rezultātā, nav gūta pārliecība, ka institūcijas klientiem nodarbības tiek piedāvātas regulāri (t.i., katru nedēļu un atbilstoši paredzētajam nodarbību grafikam).

Attiecībā uz klientiem paredzētajām pastaigām svaigā gaisā, monitoringa vizīšu laikā gan 2016.gada 13.maijā un 20.maijā, 2017.gada 6.jūnijā, 2018.gada 19.martā un 5.aprīlī tika konstatēts, ka klientu skaits, kas regulāri dodas pastaigās svaigā gaisā patstāvīgi vai arī institūcijas personāla pavadībā ir samērā neliels.

Savukārt, apmeklējot pansionātu "Rauda" 2017.gada 18.janvārī (aptuveni plkts.13.00) tika konstatēts, ka pagalmā esošais pastaigu laukums acīmredzami ilgu laiku nav ticis lietots, par ko liecināja ziemas laikā nenotīrītās trepes, lai klienti droši nokļūtu pastaigu laukumā negūstot iespējamās traumas.

Pastaigu laukums 2017.gada 18.janvārī

Tikai monitoringa vizītes dienā 2017.gada 6.jūnijā pēc Tiesībsarga biroja darbinieku ierašanās institūcijā tika konstatēts, ka daļa no klientiem tiek izvesti pastaigu laukumā un pie institūcijas galvenās ieejas.

Monitoringa vizīšu laikā (2016.gada 13.maijā, 2016.gada 20.maijā, 2017.gada 18.janvārī un 2017.gada 6.jūnijā) Tiesībsarga biroja darbinieki konstatēja, ka klienti pārsvarā visu savu laiku pavada bezdarbībā - vai nu skatoties TV atpūtas telpās, vai arī guļot savās istabās vai arī bezmērķīgi sēžot savu nodaļu gaitēnos. Turklāt, katrā institūcijas nodaļā ir klienti, kuri nepiedalās ikdienas nodarbībās un nedodas pastaigās svaigā gaisā, jo trūkst aprūpes personāla, kas varētu viņus pieskatīt un sniegt nepieciešamo atbalstu. Diemžēl lielākā daļa klientu visu dienu pavada bezmērķīgi sēžot koridorā vai savās istabās. Ņemot vērā, ka dienas laika aktivitātēs iesaistīto klientu skaits nav ticis novērots, secināms, ka institūcijas klientiem nav radīta iespēja saturīgi pavadīt brīvo laiku.

Saskaņā ar pansionāta "Rauda" darbinieku sniegto informāciju, klienti iesaistās nodarbībās un institūcijas rīkotajos pasākumos tikai tad, ja paši izsaka šādu vēlmi. Neapšaubāmi, ka institūcijas darbiniekiem ir jārespektē klientu vēlme, un, pastāvot objektīva rakstura apstākļiem, klienti var nepiedalīties atsevišķās nodarbībās. Tomēr norādāms, ka saņemot pakalpojumus ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās, klientiem ir jāievēro gan individuālajā rehabilitācijas plānā noteiktie uzdevumi, gan arī jāapgūst zināmas sadzīves un pašaprūpes iemaņas. Līdz ar to, šāda institūcijas nostāja ir pretrunā ar klientu individuālās sociālās aprūpes vai sociālās rehabilitācijas plānos noteiktajiem uzdevumiem, kā arī liecina par nepietiekamo starpprofesionāļu komandas darbu ar klientiem. Viens no institūcijas darbinieku uzdevumiem ir nepārtraukts darbs ar klientiem, kas motivētu viņus apgūt nepieciešamās pašaprūpes iemaņas.

Piemēram, attiecībā uz „slēgto nodaļu” klientiem monitoringa vizīšu dienās (2016.gada 13.maijā, 2016.gada 20.maijā, 2017.gada 18.janvārī, 2017.gada 6.jūnijā, 2018.gada 19.martā un 5.aprīlī) tika novērots, ka nodarbības klientiem šajās telpās faktiski nenotiek un visiem klientiem ikdienā netiek nodrošinātas arī pastaigas svaigā gaisā.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, Tiesībsarga biroja darbinieki visu vizīšu laikā (2016.gada 13.maijā, 2016.gada 20.maijā, 2017.gada 18.janvārī, 2017.gada 6.jūnijā, 2018.gada 19.martā un 5.aprīlī) identificēja riskus, ka pansionāta „Rauda” administrācija attiecībā uz visiem klientiem nevar nodrošināt Ministru kabineta 2017.gada 13.jūnija noteikumos Nr.338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” 57. punktā noteiktās prasības, ka pieaugušo aprūpes institūcijā ir nepieciešamie apstākļi, lai klients varētu saturīgi pavadīt laiku, kā arī minēto noteikumu 54.punktā noteikto, ka pieaugušo aprūpes institūcijā klientam atbilstoši viņa funkcionālajam stāvoklim ir jānodrošina prasmju un kustību attīstību veicinošas nodarbības, kā arī pastaigas svaigā gaisā.

Aptuļotais
Pansionāts „Rauda” direktors
2016.gada 11. mēn.

Nodarbības

- 1. Kustību nodarbības sēdošajiem**
Pirmdienās – 10.00 – 10.45
Trešdienās – 10.00 – 10.45
Piektdienās – 10.00 – 10.45
- 2. Kustību nodarbības staigājošiem**
Pirmdienās – 10.45 – 11.30
Trešdienās – 10.45 – 11.30
- 3. Kustību nodarbības ar mūziku 3.stāva
iemītniekiem**
Pirmdienās – 10.00 – 11.00
Piektdienās – 10.00 – 11.00
- 4. Zīmēšana (vizuālā māksla)**
Trešdienās – 10.00
- 5. Pašdarbnieku nodarbības**
Piektdienās – 14.00
- 6. Audio un vizuālās stimulācijas nodarbības
katru dienu 10.00-12.00; 14.00 – 15.30**

Nodarbības notiek zālē !

Nodarbību grafiks 2017.gada 18.janvārī un 6.jūnijā

[3.2.2.] Norādāms, ka monitoringa vizīšu laikā 2018.gada 19.martā un 5.aprīlī Tiesībsarga biroja darbinieki secināja, ka pansionātā “Rauda” administrācija joprojām nav izpildījusi Ministru kabineta 2017.gada 13.jūnija noteikumu Nr.338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” 54.punktā un 57.punktā noteiktās prasības. Tādējādi, pansionāta “Rauda” administrācijai ir rūpīgi jāseko līdzi darba organizācijas procesiem institūcijā, kā arī sniegto pakalpojumu kvalitātei attiecībā uz klientiem piedāvāto sociālo aprūpi un sociālo rehabilitāciju.

[3.3.] *Pamatojoties uz Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma regulējumu, sociālās rehabilitācijas pakalpojums ir pasākumu kopums, kas vērsts uz sociālās funkcionēšanas spēju atjaunošanu vai uzlabošanu, lai nodrošinātu sociālā statusa atgūšanu un iekļaušanos sabiedrībā, un ietver sevī pakalpojumus personas dzīvesvietā un sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā vai dzīvesvietā vai sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā.*

Saskaņā ar Ministru kabineta 2017.gada 13.jūnija noteikumu Nr.338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” 5.punktā noteikto, lai nodrošinātu sociālos pakalpojumus, sociālo pakalpojumu sniedzējs:

- ✓ *veic sākotnējo klienta sociālās situācijas novērtēšanu, ja tas atbilst sniegtā sociālā pakalpojuma veidam;*
- ✓ *nosaka klienta sociālās problēmas, kuras tiks risinātas, izmantojot sociālo pakalpojumu;*
- ✓ *plāno un dokumentē sociālā pakalpojuma sniegšanas procesu vai atsevišķu sociālo pakalpojumu;*
- ✓ *izstrādā individuālo sociālās rehabilitācijas vai sociālās aprūpes plānu, kurā ietver:*
  - *risināmās problēmas definējumu;*
  - *sociālās rehabilitācijas vai sociālās aprūpes ilgtermiņa un īstermiņa mērķus;*
  - *sociālās rehabilitācijas vai sociālās aprūpes uzdevumus, veicamos pasākumus, termiņu, sagaidāmo rezultātu un atbildīgo personu;*
- ✓ *vienojas ar klientu par veicamajiem pasākumiem sociālās problēmas risināšanai vai mazināšanai un nodrošina plānotā sociālā pakalpojuma apjoma izpildi, atspoguļojot sociālā pakalpojuma sniegšanas procesu (piemēram, apmeklējumu un darbību reģistrācija, sarunu protokoli, informācija par veicamajiem uzdevumiem un darbībām);*
- ✓ *ne retāk kā reizi 12 mēnešos un pēc attiecīgā sociālā pakalpojuma sniegšanas beigām novērtē klienta sociālās situācijas izmaiņas un sasniegtos rezultātus.*

[3.3.1.] Monitoringa vizīšu laikā 2016.gada 13.maijā, 2016.gada 20.maijā, 2017.gada 18.janvārī un 2017.gada 6.jūnijā, Tiesībsarga biroja darbinieki, izlases veidā, pārbaudot atsevišķu “Klientu kartes”, atkārtoti tika konstatēts, ka tajās esošā informācija par klientu funkcionālo spēju novērtēšanu un sociālās rehabilitācijas plāni tika aizpildīti formāli. Klientu dokumentos iekļautā informācija ir bijusi haotiska un grūti uztverama. Turklāt atsevišķās “Klientu kartēs” iztrūka pieraksti vairāku mēnešu garumā, kas liecināja par pansionāta “Rauda” klientiem nekvalitatīvi nodrošinātajiem sociālās rehabilitācijas pakalpojumiem.

Minēto faktu pansionāta “Rauda” administrācija pamatoja ar ievērojamu klientu skaitu, kam ir noteikti smagi funkcionālie traucējumi un vecuma demence. Tādejādi vairāku institūcijas klientu sociālās rehabilitācijas pakalpojumus saistot tikai ar individuālu speciālistu darbu ar klientu (piemēram, savstarpējām sarunām, ierakstu kopīgu klausīšanos, kopīgām pastaigām u.tml.).

Monitoringa vizītes laikā 2017.gada 18.janvārī Tiesībsarga biroja darbinieki secināja, ka katram klientam ir tikusi izstrādāta un noformēta atsevišķa “Klienta karte”, kurā vajadzētu būt iekļautam klienta individuālās sociālās aprūpes un/vai sociālās rehabilitācijas plānam. Tika arī novērots, ka atsevišķās “Klientu kartēs” atzīmes par sociālās aprūpes procesa norisi un to rezultātu analīze netika veiktas pēc fakta - atsevišķiem klientiem dati par tekošo mēnesi tiek aizpildīti jau mēneša vidū, kā arī ir sniegts visa mēneša rezultāts. Piemēram, vairāku “Klientu kartēs” esošajos sociālās aprūpes plānos jau bija atzīmes par janvāri - “*pozitīvs rezultāts*” un “*nav nepieciešamas korekcijas plānā*”.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, tiesībsargs savā 2017.gada 28.februāra ziņojumā Nr.1-12-1 “*Par cilvēktiesību nodrošināšanu Engures novada domes pansionātā “Rauda”*” un 2017.gada 3.augusta atzinumā pārbaudes lietā Nr.2017-25-2CE “*Par*

cilvēktiesību pārkāpumiem Engures novada domes pansionātā "Rauda"” rekomendēja institūcijas administrācijai nodrošināt normatīvajos aktos noteikto prasību izpildi, pilnveidojot individuālo sociālās aprūpes un/vai sociālās rehabilitācijas plānu dokumentēšanu.

[3.3.2.] Norādāms, ka monitoringa vizīšu laikā 2018.gada 19.martā un 5.aprīlī Tiesībsarga biroja darbinieki secināja, ka pansionātā "Rauda" administrācija ir sākusi jautājuma sakārtošanu attiecībā uz individuālo sociālās aprūpes un/vai sociālās rehabilitācijas plānu noformējuma un satura atbilstību Ministru kabineta 2017.gada 13.jūnija noteikumu Nr.338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” 5.punktā noteiktajām prasībām.

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā sociālās aprūpes pakalpojums tiek definēts kā pasākumu kopums, kas vērsts uz to personu pamatvajadzību apmierināšanu, kurām ir objektīvas grūtības aprūpēt sevi vecuma vai funkcionālo traucējumu dēļ, un ietver sevī pakalpojumus personas dzīvesvietā un ilgstošas sociālās aprūpes institūcijās. Līdz ar to, ņemot vērā institūcijas klientu individuālās vajadzības, kā arī pieejamos resursus, institūcijas administrācijas uzdevums ir pieņemt lēmumus par veicamajām darbībām, lai sasniegtu sociālās aprūpes pakalpojumu sniegšanas mērķi, t.i., nodrošinātu dzīves kvalitātes nepazemināšanos personai, kura vecuma vai funkcionālo traucējumu dēļ to nevar nodrošināt pati saviem spēkiem.

Norādāms, ka vēl Latvijas Republikas Labklājības ministrijas Sociālo pakalpojumu kvalitātes kontroles departamenta 2013.gada 13.maija aktā Nr.2013-8 „*Par pārbaudi Engures novada domes pansionātā „Rauda”*”, kā arī Latvijas Republikas Labklājības ministrijas Metodiskās vadības un kontroles departamenta aktā Nr.2017-13 “*Par pēcpārbaudi Engures novada domes pansionātā “Rauda”*” ieteikumu sadaļā tika norādīts uz nepieciešamību individuālajos sociālās aprūpes/rehabilitācijas plānos problēmas, mērķus un uzdevumus noteikt atbilstoši klienta individuālajā funkcionālo spēju novērtējumā identificētajām problēmām. Turklāt, “Klienta kartē” un darbu uzskaites dokumentācijā būtu korekti jāatspoguļo visa informācija par sociālās aprūpes/rehabilitācijas plānos noteikto aktivitāšu izpildi.

Tomēr, neskatoties uz iepriekš minētajām rekomendācijām un ieteikumiem, Tiesībsarga biroja darbinieki konstatē, ka uz doto brīdi, pansionātā "Rauda" klientu individuālajos sociālās aprūpes/rehabilitācijas plānos problēmas, mērķi un uzdevumi joprojām netiek noteikti atbilstoši klienta individuālajā funkcionālo spēju novērtējumā identificētajām problēmām.

4. Veselības aprūpes pakalpojumi un pacientu tiesības

Saskaņā ar Tiesībsarga biroja eksperta psihiatrijas jautājumos, sertificētas psihiatres L.Jorenas atzinumā par 2018.gada 5.aprīļa vizīti uz pansionātu „Rauda” sniegtajiem secinājumiem, norādām sekojošo.

[4.1.] Ekspertes L.Jorenas ieskatā veselības aprūpe pansionātā „Rauda” ir organizēta tādā veidā, lai klientiem nodrošinātu ērtu pieejamību. Tomēr, izvērtējot pansionāta „Rauda” administrācijas sniegtos dokumentus secināms, ka institūcija praktiski pērk dārgus maksas ārsta pakalpojumus primārās aprūpes līmenī, kas būtībā jānodrošina primārās veselības aprūpes (ģimenes ārstu) praksēm, ko paredz gan normatīvie akti, gan arī noslēgtais līgums ar Rīgas domi par ilgstošas sociālās aprūpes

un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanu. Tādējādi, institūcijas kopējam budžetam tiek radīts papildus finansiālais slogs, apmaksājot primārās veselības aprūpes pakalpojumus par saviem līdzekļiem.

[4.2.] Lai uzlabotu pansionātā „Rauda” klientiem sniegtos ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, pamatakcents būtu liekams uz esošo, klientu aprūpē iesaistīto darbinieku skaitu un viņu darba kvalifikācijas paaugstināšanu, atceroties, ka minētās institūcijas pamatfunkcija ir sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšana, nevis veselības aprūpes sniegšana, kā rezultātā, klientu aprūpei nav nepieciešama regulāra ārstniecības personu klātbūtne. Tādējādi, ļoti būtiska ir tieši maksimāla klientu pastāvīgas mobilitātes un aizņemtības nodrošināšana, īpaši – attiecībā uz mazkustīgajiem klientiem sniegto pakalpojumu klāstu.

[4.3.] Izvērtējot pansionātā „Rauda” esošos dokumentus konstatējams, ka institūcijā tiek aizpildīti medicīniska rakstura dokumenti – klientu medicīniskās kartes, slimības vēstures, žurnāli, terapijas lapas, kuros tiek apkopota informācija par klientu veselības stāvokli, diagnozēm, ārstēšanu u.tml. un kuros ierakstus veic ārstniecības personas (ārsti, ārsti-speciālisti, medicīnas māsas). Institūcijā strādā ārsti un klientiem nozīmētos medikamentus izsniedz medicīnas māsas. Tādējādi secināms, ka pansionātā „Rauda” tiek nodrošināti ārstniecības pakalpojumi, kas nav paredzēti ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas funkcijās.

Papildus, institūcijā tiek aizpildīta un uzglabāta dokumentācija, kas satur sensitīvus datus par klientu veselības stāvokli, līdz ar to pēc sava satura atbilst medicīniskai dokumentācijai.

Pamatojoties uz iepriekš minēto konstatējams, ka minēto ārstniecisko funkciju veikšanai un klientu medicīnisko datu uzglabāšanai nav juridiska pamata, jo institūcija nav reģistrēta kā ārstniecības iestāde vai ārsta prakse.

Skapis ar medikamentiem 2018.gada 5.aprīlī

[4.4.] Pansionātā „Rauda” nav izstrādāta vienota medicīniska rakstura dokumentu lietvedība. Institūcijā esošie medicīniska rakstura dokumenti nav pārskatāmi un tajos veiktie ieraksti ir grūti pārbaudāmi. Nav saprotams, kāda veida medicīniskā dokumentācija tiek uzglabāta primārās veselības aprūpes ārsta praksē un kāda – pašā institūcijā.

Pansionātā „Rauda” tiek aizpildīti un uzglabāti dokumenti, kas pēc sava satura varētu atbilst medicīniskiem dokumentiem, tomēr neatbilst dokumentiem, kas paredzēti uzglabāšanai ambulatorajās ārstniecības iestādēs. Tādējādi secināms, ka “Klientu kartēs” iekļauto medicīnisko dokumentu aizpildīšana un uzglabāšana juridiski nav reglamentēta. Turklāt “Klientu kartēs” iekļautie medicīniskie dokumenti sniedz tikai daļēju priekšstatu medicīniska rakstura notikumiem klientu dzīvē, neapkopojot visus konkrētos klientu medicīniski būtiskos notikumus.

5. Tiesībsarga secinājumi un rekomendācijas

Atbilstoši Tiesībsarga likuma 15.panta otrajā daļā noteiktajam, tiesībsargam ir tiesības sniegt Latvijas Republikas Saeimai, tās komisijām, Valsts prezidentam, Ministru kabinetam, valsts pārvaldes iestādēm un starptautiskajām organizācijām ziņojumus par atsevišķiem jautājumiem.

Ņemot vērā minēto, sniedzu rekomendācijas cilvēktiesību īstenošanai pensionātā „Rauda”, norādot konkrētus jautājumus, kuriem nepieciešams pievērst īpašu uzmanību gan pensionāta „Rauda” administrācijai, gan tās darbu kontrolējošām un uzraugošām institūcijām (Latvijas Republikas Labklājības ministrija un Engures novada dome):

Attiecībā uz vispārējiem sadzīves apstākļiem institūcijā:

1. rast iespēju nodrošināt Ministru kabineta 2000.gada 12.decembra noteikumos Nr.431 „Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām” 27.punktā noteikto prasību ievērošanu, attiecībā uz normatīvajos aktos noteikto minimālo dzīvojamās telpas platību uz vienu personu ikvienam institūcijas klientam (skat. [1.3.] sadaļu);
2. rast iespēju nodrošināt klientu istabu un koplietošanas telpu kosmētisko remontu (skat. [2.1.1.] sadaļu);
3. nodrošināt regulāru klientu istabu un koplietošanas telpu vēdināšanu, kā arī izvērtēt iespēju attiecībā uz ventilācijas iekārtu ierīkošanu institūcijās telpās (skat. [1.8.] sadaļu).

Attiecībā uz privātās dzīves neaizskaramību:

1. turpināt sniegt institūcijas klientiem nepieciešamo atbalstu, lai klienti individualizētu savas istabas un iekārtotu tās mājīgi, maksimāli tuvinot ģimeniskai videi (skat. [2.1.] sadaļu);
2. nodrošināt Ministru kabineta 2017.gada 13.jūnija noteikumu Nr.338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” 56.1.apakšpunktā noteiktās prasības attiecībā uz institūcijas klientu dzimumam, augumam, gadalaikam un individuālajām vajadzībām piemērotu apģērbu un apavus individuālai lietošanai, regulāri izsniedzot klientiem jaunu un tīru apģērbu un atbilstošus apavus (skat. [2.2.3.] sadaļu).

Attiecībā uz sociālo aprūpi un sociālo rehabilitāciju:

1. nodrošināt atbilstošu darbinieku skaitu institūcijā, lai klienti saņemtu savām vajadzībām atbilstošu pilnvērtīgu, kvalitatīvu sociālo aprūpi un sociālo rehabilitāciju, tādējādi ievērojot Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā un Ministru kabineta 2017.gada 13.jūnija noteikumos Nr.338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” noteikto prasību ievērošanu (skat. [1.9.1.] sadaļu);
2. izvērtēt iespēju vēl 2018.gadā nodrošināt atbilstošu darbinieku skaitu „slēgtajās nodaļās” (skat. [1.9.2] sadaļu);
3. nodrošināt pastiprinātu kvalificēta sociālās aprūpes personāla uzraudzību pār jaunāko jeb palīgpersonālu, tādējādi gan veidojot profesionālu komandu, gan arī sekmējot ne tikai ikdienas problēmu identificēšanu un risināšanu, bet arī īstenojot multidisciplināru pieeju, kas ļaus klientiem nodrošināt gan terapeitisku, gan arī psihosociālu aprūpi (skat. [1.9.3] sadaļu);
4. saskaņā ar Ministru kabineta 2017.gada 13.jūnija noteikumu Nr.338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” 54. un 57.punktā noteikto, nodrošināt institūcijas klientiem saturīgā brīvā laika pavadīšanas iespējas, regulāri paredzot nodarbības un aktivitātes, ņemot vērā klientu individuālās prasmes un spējas (t.sk., paredzot atbilstošas aktivitātes arī „slēgto nodaļu” klientiem) (skat. [3.2] sadaļu);
5. nodrošināt visiem pansionāta „Rauda” klientiem regulāras pastaigas svaigā gaisā, motivējot klientu dalību paredzamajās aktivitātēs (skat. [3.2.1.] sadaļu);
6. saskaņā ar Ministru kabineta 2017.gada 13.jūnija noteikumu Nr.338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” 5.punktā noteikto kārtību, aicinām turpināt iesākto darbu pie klientu individuālo sociālās aprūpes un/vai sociālās rehabilitācijas plānu dokumentēšanas un pilnveidošanas (skat. [3.3] sadaļu).

Attiecībā uz veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanu un pacientu tiesību ievērošanu:

1. nodrošināt institūcijas klientiem veselības aprūpes pakalpojumus, kas tiek finansēti no valsts budžeta līdzekļiem;
2. Latvijas Republikas teritorijā ārstniecības pakalpojumus var sniegt tikai reģistrētās ārstniecības iestādēs. Informācija par pacientiem ir sniedzama tikai ārstniecības iestādēm un tikai ārstniecības mērķu sasniegšanai. Turklāt, arī sensitīvo personas datu (jebkuri dati par personas veselību) apstrādi drīkst veikt tikai ārstniecības iestādes. Pašvaldību ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas iestādes nav tiesīgas veikt iepriekš minētās funkcijas.
Ņemot vērā minēto, aicinām pansionāta “Rauda” administrāciju apsvērt iespēju reģistrēt institūciju arī kā ambulatoro ārstniecības iestādi.

Aicinu iepazīties ar tiesībsarga sniegtajām rekomendācijām, kā arī veikt nepieciešamās darbības civiltiesību ievērošanas nodrošināšanai pansionātā “Rauda”, informējot tiesībsargu par rekomendāciju izpildi un par plānotajām aktivitātēm to izpildei līdz 2018.gada 15.jūnijam.

Pateicos par vizītes laikā sniegto informāciju un sadarbību ar Tiesībsarga biroja darbiniekiem.

Pielikumā:

Eksperta psihiatrijas jautājumos, sertificētas psihiatres Lienas Jorenas 2018.gada 5.aprīļa atzinuma „*Par pārbaudi SAC „Rauda”*” kopija uz 6 lpp. (visiem adresātiem).

Ar cieņu
tiesībsargs

Juris Jansons

Garsvāne 67686768
sandra.garsvane@tiesibsargs.lv

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu